

**План-конспект
проведення заняття з учнями 10 -х класів
з тактичної підготовки**

Тема 3.1. Основи загальновійськового бою.

Урок 1. Поняття про бій, види бою. Суть, характер, основні види і принципи сучасного загальновійськового бою. Способи ведення загальновійськового бою, засоби боротьби.

Мета:

Навчальна:

- ознайомити учнів з поняттям про бій та видами бою; способами, видами принципи сучасного загальновійськового бою.

Розвивальна:

- розвивати творчу активність, пізнавальні інтереси до вивчення загальновійськового бою.

Виховна:

- переконати учнів у необхідності всебічної підготовки до військової служби.

Педагогічні очікування:

Учні повинні:

- **знати:** суть, характер, основні види і принципи сучасного загальновійськового бою. Способи ведення загальновійськового бою, засоби боротьби.
- **уміти:** характеризувати загальновійськовий бій.
- **засвоїти терміни і поняття:** - бій, оборона та наступ, бойове завдання;
- похідний, передбойовий або бойовий порядок.

Навчальні питання:

1. Поняття про бій, види бою.
2. Суть, характер, основні види і принципи сучасного загальновійськового бою.
3. Способи ведення загальновійськового бою, засоби боротьби.

Тип уроку: комбінований;

Місце уроку в навчальній темі: вступний;

Метод проведення: розповідь, пояснення, показ.

Місце проведення: кабінет;

Час проведення: 45 хв.;

Міжпредметні зв'язки: фізична культура;

Матеріальне забезпечення:

-комп'ютер (презентація)

-таблиці,

-підручники,

-картки

Хід уроку

I. Організаційний момент - 5 хв.

1. Шиккування, доповідь, привітання.
2. Перевірка наявності учнів їх зовнішнього вигляду.
3. Тренування у виконанні стройових прийомів.

II. Актуалізація опорних знань і умінь учнів - 5 хв.

1. Перевірка вивчення і виконання домашнього завдання.

Мотивація – 1 хв.

Сьогодні ми переходимо до вивчення розділу програми – тактична підготовка.

Тактика – (давньогрецьке слово тактика - мистецтво шиккування військ) найстаріша складова воєнного мистецтва, що охоплює теорію та практику підготовки й ведення бою підрозділами та частинами.

Оголошення теми, мети, навчальних питань – 1хв.

III. Сприйняття та засвоєння нового матеріалу – 24 хв .

1. Поняття про бій, види бою.

Єдиним засобом досягнення перемоги частинами й підрозділами в збройній боротьбі з противником є **бій**.

Бій — основна форма тактичних дій військ, яка є організованим і узгодженим за метою, місцем, часом, ударом підрозділів, з **метою** знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів та виконання інших завдань в обмеженому районі протягом короткого часу.

Він може бути:

- загальновійськовим,
- вогневим,
- повітряним,
- протиповітряним
- морським.

Сучасний бій є загальновійськовим, «оскільки ведеться об'єднаними зусиллями підрозділів різних родів військ Сухопутних військ, а також Повітряних сил, а на приморському напрямку і Військово-морських сил».

2. Суть, характер, основні види і принципи сучасного загальновійськового бою.

Основним змістом сучасного загальновійськового бою є удари високоточною зброєю, вогонь звичайних засобів ураження, удар і маневр військ.

Способи ведення бою залежать від обстановки та видів зброї, що застосовуються.

Основний спосіб ведення бою — це послідовний розгром (ураження) противника. Він вимагає рішучого зосередження зусиль на основному напрямку, умілої організації та здійснення вогневого ураження підрозділів противника, рішучого нарощування зусиль для розвитку досягнутого успіху.

Загальновійськовий бій залишається єдиним засобом досягнення бойового успіху і перемоги над противником.

Для здобуття перемоги над противником підрозділи застосовують різні тактичні прийоми і способи дій та їхнє поєднання. Незважаючи на різноманітність бойових дій, їх класифікують за видами, враховуючи найсуттєвіші ознаки.

Такими ознаками є: мета бою, способи її досягнення й характер дій військ протидіючих сторін.

Залежно від цього, у тактиці розрізняють два основних види загальновійськового бою: **оборону** та **наступ**. Як різновид наступу в тактиці розглядають і **зустрічний бій** (бій, у якому обидві сторони намагаються досягти успіху наступальними діями своїх військ).

Оборона здійснюється умисно чи вимушено з головною метою: відбити наступ противника, завдати йому втрат і створити умови для переходу військ у наступ. Оборону готують завчасно або під час бою за відсутності безпосереднього зіткнення з противником чи в умовах зіткнення з ним.

Механізоване відділення обороняє бойову позицію по фронту до 100 м. Як правило, на позиції відділення викопують одиночні (парні) окопи і окоп для бойової машини піхоти (БМП) або бронетранспортера (БТР) (див. картку № __)

Наступ проводиться з метою повного розгрому противника і оволодіння важливими районами (об'єктами) місцевості. Без наступу не може бути перемоги у військовому конфлікті. **Зустрічний бій - різновид наступу.** Це саме складний вид бойових дій.

Приклад найбільшого зустрічного бою - битва під Прохоровкою (1943 р.).

Залежно від обстановки і поставлених завдань, **наступ можна вести на противника, який обороняється, наступає або відходить.**

Наступ на противника, що обороняється, — основний різновид наступального бою. Наступ на противника, що відходить, ведуть шляхом його переслідування.

Бойовий порядок механізованого відділення, яке наступає в пішому порядку складається з бойової лінії з інтервалом між солдатами **6-8 м (8-12 кроків)** та бойової машини піхоти (БМП), бронетранспортера (БТР). У бойовому порядку відділення можуть створюватися тактичні групи («двійки» і «трійки»). Інтервал між бойовими групами сягає 15-20 м, а між солдатами у «двійках» і «трійках» — 3-5 м.

Бойове завдання механізованого відділення у наступі включає об'єкт атаки і напрямок продовження наступу. Об'єктом атаки відділення, як правило, є «жива сила» противника в окопах або інших спорудах, а також — окремо розташовані на напрямку наступу танки, артилерійські гармати, кулемети та інші вогневі засоби противника. Командир відділення управляє відділенням голосом, сигналами; цілі вказує голосом або стрільбою трасуючими кулями в напрямку цілі.

У загальновійськовому бою частини і підрозділи, залежно від обстановки, можуть діяти в **похідному, передбойовому або бойовому порядках.**

Похідний порядок взводу і відділення — колона. Він застосовується на марші, під час переслідування, проведення маневру і повинен забезпечувати високу швидкість руху, швидке розгортання в передбойовий і бойовий порядки.

Передбойовий порядок — шиккування взводу під час дій у пішому порядку для пересування в колонах відділень, розчленованих по фронту (в лінію відділень), з метою скорочення часу на розгортання в бойовий порядок, меншої уразливості від ударів усіма видами зброї.

Бойовий порядок — шиккування підрозділів для ведення бою.

Він повинен відповідати поставленому завданню і забезпечувати:

- ◆ повне використання бойових можливостей підрозділів;
- ◆ стійкість і активність в обороні;
- ◆ надійне ураження противника на якомога більшу глибину його бойового порядку;
- ◆ швидке використання результатів вогневого ураження противника та вигідних умов місцевості;
- ◆ можливість маневру в ході бою; найменшу уразливість підрозділів від ударів усіх видів зброї;
- ◆ підтримування безперервної взаємодії та зручність управління підрозділами.

Залежно від завдання, яке виконують, характеру місцевості та інших умов обстановки механізоване відділення може діяти:

- ◆ в пішому порядку (взимку — на лижах),
- ◆ на бойових машинах піхоти (бронетранспортерах)
- ◆ та десантом на танках.

Сучасний загальновійськовий бій ведеться об'єднаними зусиллями всіх видів військ, які беруть у ньому участь, із застосуванням танків, бойових машин піхоти, бронетранспортерів, артилерії, засобів протиповітряної оборони, літаків, вертольотів, іншого

озброєння та техніки.

Загальновійськовий бій характеризується: рішучістю, напруженістю, швидкоплинністю і динамічністю бойових дій, їх наземно-повітряним характером, одночасною могутньою вогневою дією на велику глибину, застосуванням різноманітних способів виконання бойових завдань та швидким переходом від одних видів бойових дій до інших.

Воїни Збройних Сил України, виконуючи обов'язок щодо захисту Вітчизни, повинні вести бій з повним напруженням моральних і фізичних сил, виявляти при цьому непохитну волю до перемоги, стійкість, мужність, розумну ініціативу та воєнну хитрість.

3. Способи ведення загальновійськового бою, засоби боротьби.

Загальновійськовий бій може вестися із застосуванням звичайної зброї, а з урахуванням можливості зруйнування об'єктів ядерної енергетики, хімічного виробництва, наявності в учасників бою зброї масового ураження — **і в умовах застосування зброї масового ураження.**

Звичайна зброя включає всі вогневі та ударні засоби, які застосовують артилерійські, зенітні, авіаційні, стрілецькі та інженерні боєприпаси і ракети в звичайному спорядженні, запалювальні боєприпаси та суміші.

У бою із застосуванням тільки звичайної зброї вогонь артилерії, танків, бойових машин піхоти (бронетранспортерів), зенітних засобів та стрілецької зброї в поєднанні з ударами авіації є **основним засобом ураження противника.**

Найефективнішим видом звичайної зброї є високоточна зброя, до якої належать розвідувально-ударні (розвідувально-вогневі) комплекси, а також інші системи озброєння, що застосовують керовані (коректовані) та самонавідні ракети і боєприпаси, здатні вражати цілі, як правило, з першого пострілу (пуску).

Запалювальні боєприпаси та суміші застосовують для враження живої сили та вогневих засобів противника, розташованих відкрито або у фортифікаційних спорудженнях, а також його озброєння, техніки та інших об'єктів.

Підрозділи повинні вміло вести бій із застосуванням звичайної зброї і завжди перебувати в готовності до захисту від ядерної, хімічної та біологічної зброї.

Відділення під час бою знищує противника вогнем своєї зброї і швидко використовує результати вогню артилерії та ударів авіації для виконання поставленого бойового завдання.

Пасивність та нерішучість під виглядом збереження своїх сил неприпустимі.

Відділення, маючи сучасне озброєння, здатне надійно вражати живу силу, танки, бойові машини піхоти, бронетранспортери, протитанкові та інші вогневі засоби і вести боротьбу з низько літаючими літаками, вертольотами та іншими повітряними цілями противника, а також завзято обороняти позицію (вогневу позицію), що займає, стрімко наступати, діяти в розвідці, охороні та виконувати інші завдання.

Висновок: Кожен солдат, сержант, прапорщик та офіцер має проїнятися рішучістю знищити противника й виконати бойове завдання, незважаючи на жодні труднощі і навіть на загрозу життю. Командир зобов'язаний уселяти цю рішучість усім підлеглим.

Вірність Військовій присязі, психологічна стійкість, військова дисципліна і бойова згуртованість воїнів — найважливіші умови досягнення успіху в бою.

IV. Закріплення нових знань — 6 хв.

1. Дати визначення бою та назвати його види.
2. Назвати основні види загальновійськового бою.
3. В якому порядку можуть діяти підрозділи у загальновійськового бою.
4. Що включає бойовий порядок механізованого відділення.
5. Як може діяти механізованого відділення в бою.
6. Назвати способи ведення загальновійськового бою.

V. Підсумок уроку – 2хв.

1. Висновки про реалізацію поставлених на уроці завдань.
2. Висновки про наслідки успішності учнів та коментар оцінок за відповіді.

VI. Домашнє завдання – 1 хв.

підручник «Захист Вітчизни» 2011р с.52-64.

Вчитель предмета «Захист Вітчизни»

С.М. Шоптенко

Тема 3.1. Основи загальновійськового бою.

Урок 2.

6. Особиста зброя та екіпіровка військовослужбовців.

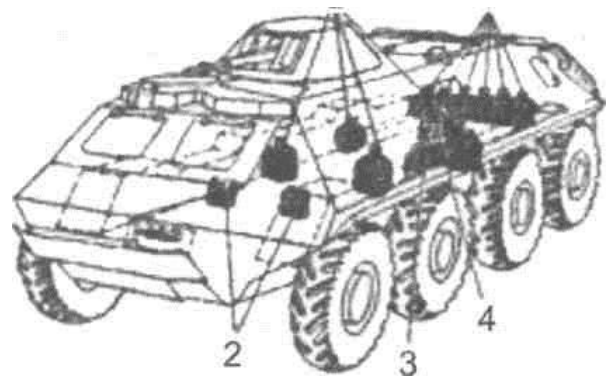
Носима і возима частини екіпіровки.

Для успішного ведення бою солдата озброюють та екіпірують (Іл.9.1).

Особистою зброєю солдата є:

- автомат (АКМ, АК-74);
- ручний кулемет (РКК);
- ручний протитанковий гранатомет (РПГ);
- снайперська гвинтівка (СВД).

Крім того у солдата повинні бути необхідна кількість боєприпасів, ручні осколкові гранати, а також можуть бути протитанкові гранати.

До носимої екіпіровки входять:

Іл.9.1.Бойова екіпіровка солдата носима

Іл. 9.2. Бойова екіпіровка возима на БТР:

1 - речові мішки; 2 - сумки для гранат Ф-1

До носимої екіпіровки входять:

3 – дегазувальний комплект; 4 – ящик для сухих пайків

- польове спорядження; - сталевий шомом;
- протигаз; - мала саперна лопатка; - фляга з водою;
- плащ-намет; - комплект польового обмундирування.

Крім того у солдата має бути **речовий мішок** з такими речами:

- казанок, кухоль, ложка;
- сухий пайок; індивідуальна аптечка;
- засоби знезараження води;
- предмети особистої гігієни;
- індивідуальний перев'язувальний пакет;
- індивідуальний протихімічний пакет;

Усе це становить ту частину екіпірування, яка перевозиться в БМП, БТР або автомашиною (Іл.9.2).

Висновок: Солдат зобов'язаний тримати особисту зброю та екіпіровку у справному стані, постійно стежити за витраченням боєприпасів, вчасно доповідати про те, що половину боєприпасів витрачено.

§ 8. Принципи загальновійськового бою. Бойові порядки

Види загальновійськового бою тісно пов'язані між собою. У ході бойових дій війська, залежно від обстановки і співвідношення сил, поставлених завдань, можуть переходити від одного виду бою до іншого.

У загальновійському бою частини і підрозділи, залежно від обстановки, можуть діяти в *похідному*, *передбойовому* або *бойовому* порядках.

Похідний порядок взводу і відділення — *колона*. Він застосовується на марші, під час переслідування, проведення маневру і повинен забезпечувати високу швидкість руху, швидке розгортання в передбойовий і бойовий порядки.

Передбойовий порядок — шиккування взводу під час дій у пішому порядку для пересування в колонах відділень, розчленованих по фронту (в лінію відділень), з метою скорочення часу на розгортання в бойовий порядок, меншої уразливості від ударів усіма видами зброї.

Бойовий порядок — шиккування підрозділів для ведення бою. Він повинен відповідати поставленому завданню і забезпечувати: повне використання бойових можливостей підрозділів; стійкість і активність в обороні; надійне ураження противника на якомога більшу глибину його бойового порядку; швидке використання результатів вогневого ураження противника та вигідних умов місцевості; можливість маневру в ході бою; найменшу уразливість підрозділів від ударів усіх видів зброї; підтримування безперервної взаємодії та зручність управління підрозділами.

Залежно від завдання, яке виконують, характеру місцевості та інших умов обстановки механізоване відділення може діяти в пішому порядку (взимку — на лижах), на бойових машинах піхоти (бронетранспортерах) та десантом на танках.

Характерні риси та основні принципи загальновійськового бою.

Сучасний загальновійськовий бій ведеться об'єднаними зусиллями всіх видів військ, які беруть у ньому участь, із застосуванням танків, бойових машин піхоти, бронетранспортерів, артилерії, засобів протиповітряної оборони, літаків, вертольотів, іншого озброєння та техніки. Загальновійськовий бій характеризується *рішучістю*, *напруженістю*, *швидкоплинністю* і *динамічністю бойових дій*, *їх наземно-повітряним характером*, *одночасною могутньою вогневою дією на велику глибину*, *застосуванням різноманітних способів виконання бойових завдань та швидким переходом від одних видів бойових дій до інших*.

Воїни Збройних Сил України, виконуючи обов'язок щодо захисту Вітчизни, повинні вести бій з повним напруженням моральних і фізичних сил, виявляти при цьому непохитну волю до перемоги, стійкість, мужність, розумну ініціативу та воєнну хитрість. Кожен солдат, сержант, прапорщик та офіцер має проїнятися рішучістю знищити противника й виконати бойове завдання, незважаючи на жодні труднощі і навіть на загрозу життю. Командир зобов'язаний уселяти цю рішучість усім підлеглим.

Вірність Військовій присязі, психологічна стійкість, військова дисципліна і бойова згуртованість воїнів — найважливіші умови досягнення успіху в бою.

Сучасний загальновійськовий бій вимагає від воїнів високої бойової виучки, фізичного загартування, уміння використовувати всю міць озброєння та техніки, застосовувати засоби захисту та маскування. Усе це досягається під час напруженої бойової підготовки, яка є основним змістом повсякденної діяльності підрозділів у мирний час і триває під час підготовки до бою та в проміжках між боями.

В умовах воєнного часу основна мета бойової підготовки — вивчити противника, що протистоїть, і оволодіти найбільш ефективними способами його розгрому в обстановці, що склалася.

Загальновійськовий бій може вестися із застосуванням звичайної зброї, а з урахуванням можливості зруйнування об'єктів ядерної енергетики, хімічного виробництва, наявності в учасників бою зброї масового ураження — і в умовах застосування такої зброї.

Звичайна зброя включає всі вогневі та ударні засоби, які застосовують артилерійські, зенітні, авіаційні, стрілецькі та інженерні боеприпаси і ракети в звичайному спорядженні, запалювальні боеприпаси та суміші.

У бою із застосуванням тільки звичайної зброї вогонь артилерії, танків, бойових машин піхоти (бронетранспортерів), зенітних засобів та стрілецької зброї в поєднанні з ударами авіації є основним засобом ураження противника.

Найефективнішим видом звичайної зброї є високоточна зброя, до якої належать розвідувально-ударні (розвідувально-вогневі) комплекси, а також інші системи озброєння, що застосовують керовані (коректовані) та самонавідні ракети і боеприпаси, здатні вражати цілі, як правило, з першого пострілу (пуску).

Запалювальні боеприпаси та суміші застосовують для враження живої сили та вогневих засобів противника, розташованих відкрито або у фортифікаційних спорудженнях, а також його озброєння, техніки та інших об'єктів.

Підрозділи повинні вміло вести бій із застосуванням звичайної зброї і завжди перебувати в готовності до

захисту від ядерної, хімічної та біологічної зброї.

Відділення під час бою знищує противника вогнем своєї зброї і швидко використовує результати вогню артилерії та ударів авіації для виконання поставленого бойового завдання.

Пасивність та нерішучість під виглядом збереження своїх сил неприпустимі.

Відділення, маючи сучасне озброєння, здатне надійно вражати живу силу, танки, бойові машини піхоти, бронетранспортери, протитанкові та інші вогневі засоби і вести боротьбу з низько літаючими літаками, вертольотами та іншими повітряними цілями противника, а також завзято обороняти позицію (вогневу позицію), що займає, стрімко наступати, діяти в розвідці, охороні та виконувати інші завдання.

Механізоване відділення під час виконання завдання діє, як правило, у складі взводу. В розвідці, у бойовій, похідній та сторожовій охороні воно може діяти самостійно.

Успішне виконання бойового завдання, яке поставили відділенню, досягається:

- бойовою готовністю;
- своєчасним виявленням противника та знищенням його вогнем;
- рішучістю, активністю, безперервністю ведення бою та раптовістю дій;
- уживанням заходів щодо введення в оману противника;
- умілим поєднанням вогню з просуванням і застосуванням маневру;
- постійною і чіткою взаємодією;
- умілими діями вночі та в інших умовах обмеженої видимості;
- бойовим забезпеченням та твердим управлінням підрозділами.

Бойова готовність відділення полягає: у його здатності організовано в установлені терміни вступити в бій і успішно виконати поставлене завдання.

Тема 3.1. Основи загальновійськового бою.

Механізоване відділення в обороні.

Оборона — вид бою, мета якого полягає у відбитті наступу (удару) переважаючих сил противника та завдати йому значних втрат. Цієї мети досягають застосуванням звичайних засобів ураження, маневром, вогнем у поєднанні зі стійким утриманням основних рубежів.

До оборони підрозділи можуть переходити **вимушено чи навмисно**. Обороняються в тих випадках, коли наступ вести неможливо або недоцільно, а також за необхідності шляхом економії сил і засобів на одних напрямках створити умови для наступу на інших, більш важливих.

Оборону готують **завчасно або під час бою** за відсутності безпосереднього зіткнення з противником чи в умовах зіткнення з ним.

Механізоване відділення обороняє бойову позицію по фронті до 100 м. Як правило, на позиції відділення викопують одиночні (парні) окопи і окоп для бойової машини піхоти (БМП) або бронетранспортера (БТР). Окопи для стрільців, гранатометників, кулеметників обладнують протиосколковими козирками. Окопи з'єднують між собою траншеєю, яка (за наявності часу) заглиблюється до повного профілю, а при сипучому ґрунті її стінки укріплюють. Позиції сусідніх відділень з'єднують суцільною траншеєю.

Для особового складу відділення облаштовують перекриту щілину з розрахунку на одну третину відділення. Глибина окопу нормального профілю — 110 см, повного профілю — 150 см.

Окоп для БМП (БТР) облаштовують на відстані до 50 м. Відстань між позиціями відділень в обороні може сягати до 50 м.

У відгалуженні траншеї розташовують місце для туалету. Від позиції відділення в тил також може вести хід сполучення (траншея).

до 100 метрів

Іл. 7.3. Фортифікаційне обладнання позиції механізованого відділення на БМП

Бойовий порядок механізованого відділення включає систему інженерних споруд (вогневих позицій) і вогневих засобів. Вогневі позиції мають бути розташовані так, щоб мати вигідні сектори обстрілу і приховані шляхи підходу й висунення.

За призначенням вогневі позиції підрозділяються на:

основні — для виконання головного бойового завдання;

запасні — на випадок необхідності здійснення маневру або вимушеного залишення основної позиції;

фальшиві — для введення противника в оману.

Таблиця 7.1

Штат механізованого відділення (варіант)

<i>Посада</i>	<i>Військове звання</i>
Командир відділення	сержант
Гранатометник	рядовий
Помічник гранатометника	рядовий
Кулеметник (АК-74)	рядовий
Старший стрілець	рядовий
Стрілки	рядовий
Механік-водій БМП	рядовий
Навідник-оператор	рядовий
Стрілок (снайпер)	рядовий

Озброєння механізованого відділення: пістолетів — 3; автоматів — 5 (з них 1 з нічним прицілом); кулеметів — 1; гранатометів — 1.

Бортове озброєння БМП: гармата 30 мм — 1; кулемет — 1; автомат — 3; комплекс протитанкових керованих ракет - 1. Крім того, відділення може мати у своєму розпорядженні підствольні гранатомети — 1 (2), переносний зенітно-ракетний комплекс «Ігла-1» - 1.

Бойовий порядок механізованого відділення включає систему інженерних споруд (вогневих позицій) і вогневих засобів. Вогневі позиції мають бути розташовані так, щоб мати вигідні сектори обстрілу і приховані шляхи підходу й висунення.

За призначенням вогневі позиції підрозділяються на:

основні — для виконання головного бойового завдання;

запасні — на випадок необхідності здійснення маневру або вимушеного залишення основної позиції;

фальшиві — для введення противника в оману.